

TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 18225

Tarih : 02.06.2026

10/4228

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye'de demokratik siyasetin yargı eliyle sınırlandırılması, seçmen iradesine müdahaleler, siyasi partilerin ve siyasetçilerin yargısal süreçler aracılığıyla baskı altına alınması, yerel demokrasiye yönelik kayyım uygulamaları ile son dönemde Cumhuriyet Halk Partisi'ne yönelen yargısal müdahalelerin demokratik hukuk devleti bakımından ortaya çıkardığı sonuçların araştırılması, demokratik siyaset alanının daraltılmasına yol açan uygulamaların bütün boyutlarıyla incelenmesi ve alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasa'nın 98'inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 104. ve 105'inci maddeleri uyarınca Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederiz. (02.06.2026)

Gülistan KILIÇ KOÇYİĞİT
DEM Parti Grup Başkanvekili
Kars Milletvekili

Sezai TEMELLİ
DEM Parti Grup Başkanvekili
Muş Milletvekili

GEREKÇE

Türkiye'nin çok partili siyasi hayatı, muhalefet partilerine yönelik yargısal baskının kronik bir olgu olduğunu ortaya koymaktadır. Bu baskının en ağır biçimi, parti kapatma davalarında tezahür etmiş, onlarca siyasi parti bu yolla tasfiye edilmiştir. Siyasi hareketimizin öncülleri olan partiler bu süreçten en fazla nasibini alanlar arasında yer almış, Halkın Emek Partisi (HEP), Demokrasi Partisi (DEP), HADEP, DEHAP, DEP ve ardılları sırasıyla kapatılmış, milyonlarca seçmenin demokratik iradesini yansıtan siyasi örgütler, yargısal kararlarla devre dışı bırakılmış, siyasetçiler görevlerinden el çektirilerek tutuklanmıştır. En son, partimiz Halkların Demokratik Partisi (HDP) yıllara yayılan bir kapatma davası tehdidi ile karşı karşıya bırakılmış, eş başkanlarımız, parti yöneticilerimiz yargı kumpaslarıyla tutuklanmış, 2023 seçimleri öncesinde Hazine yardımı kesilerek seçimlere dahli engellenmek istenmiştir. Milyonlarca yurttaşın oylarıyla oluşan siyasal temsil mekanizmalarının yargısal ve idari müdahalelerle etkisizleştirilmesi, demokratik sistemin bütünü zedeleyen sonuçlar doğurmuştur.

Aynı dönemde seçilmiş belediye başkanlarının görevden alınarak yerlerine kayyım atanması uygulaması hayata geçirilmiştir. 2016 yılında başlayan ve sonraki yıllarda kapsamı genişleyen bu uygulama kapsamında Kürt nüfusun yoğun olduğu onlarca ilde halk tarafından seçilmiş belediye başkanları görevden uzaklaştırılmış, demokratik iradenin yerine idari atama yoluyla belirlenen kayyımlar getirilmiştir. Bu uygulama, dünyanın hiçbir demokratik hukuk düzeninde örneği bulunmayan ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin eleştirilerine konu olan istisnai bir pratik olarak Türkiye siyasi tarihine geçmiştir. 2024 yerel seçimleri sonrasında da benzer uygulamalar görülmüş, 31 belediye başkanı görevden alınmış, 13 belediyeye kayyım atanmıştır. Bu durumla birlikte, Türkiye'de son yıllarda yaşanan gelişmeler demokratik siyasetin giderek daralan bir alana sıkıştırıldığını göstermektedir. Muhalefet partileri, seçilmiş belediye başkanları, siyasetçiler, gazeteciler, sivil toplum temsilcileri ve demokratik kamuoyu üzerinde yoğunlaşan yargısal süreçler, yargının siyasal alanı düzenleyen ve dönüştüren bir araç olarak kullanıldığı yönündeki kaygıları derinleştirmektedir.

Bugün gelinen noktada ise Cumhuriyet Halk Partisi'ne yönelik soruşturmalar, gözaltılar, tutuklamalar ve siyasi faaliyetleri etkileyen yargısal işlemler, demokratik rekabetin eşitliği ve siyasal çoğulculuk bakımından ciddi tartışmalar yaratmaktadır. Muhalefet partilerinin iç işleyişine, seçilmiş liderlerine ve demokratik kararlarına yönelik yargısal araçların sistematik biçimde kullanılması, yargıyı bağımsız bir denetim mercii olmaktan çıkarmaktadır. Geçmişte yürürlüğe sokulan antidemokratik uygulamaların zamanla bütün topluma yayıldığı ve demokratik siyaset alanını bütünüyle daralttığı yönündeki tarihsel deneyim, yaşanan gelişmelerin yalnızca güncel siyasi tartışmaların konusu olarak değil, demokrasi sorunu olarak ele alınmasını zorunlu kılmaktadır.

Türkiye'nin toplumsal barışa, demokratikleşmeye ve hukuk devletinin yeniden güçlendirilmesine her zamankinden daha fazla ihtiyaç duyduğu bir dönemde siyasal sorunların demokratik siyaset zemininde çözülmesi gerekirken, yargısal ve idari müdahalelerin artması, demokratik siyasetin hareket alanını daraltmakta, toplumsal taleplerin meşru temsil kanallarını zayıflatmakta ve siyasal sorunların demokratik yöntemlerle çözümünü güçleştirmektedir. Demokratik siyasetin güçlendirilmesi, farklı siyasi zeminlerin özgürce temsil edilmesi ve halk iradesinin eksiksiz biçimde korunması, ülkenin geleceği açısından yaşamsal önemdedir.

Bu nedenle Türkiye’de siyasi partilere yönelik kapatma davalarının, siyasetçilere ve seçilmiş temsilcilere yönelik yargısal süreçlerin, belediye başkanlarının görevden alınması ve yerlerine kayyım atanması uygulamalarının, muhalefet partilerinin faaliyetlerini etkileyen yargısal ve idari tasarrufların tarihsel gelişiminin ve demokratik siyaset üzerindeki etkilerinin bütün boyutlarıyla araştırılması, bu uygulamaların seçme ve seçilme hakkı, halk iradesi, siyasal çoğulculuk ve demokratik temsil bakımından ortaya çıkardığı sonuçların incelenmesi ve demokratik siyasetin güçlendirilmesine yönelik alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Meclis Araştırması açılması gerekli görülmektedir.